

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-1-147 (İlk İnceleme)
Karar Sayısı : 09-58/1394-363
Karar Tarihi : 9.12.2009

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI (Başkan V.)
Üyeler : Mehmet Akif ERSİN, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Harun ULU, Harun GÜNDÜZ, Burak SAĞLAM

C. ŞİKAYET EDEN : Suat GİRGİN

20

Vekili: Av.Murat BAŞMAN
Hamalbaşı Cad. No:28 K:6 Beyoğlu/İstanbul

D. HAKKINDA İLK İNCELEME

YAPILAN : Shell&Turcas Petrol A.Ş.
Karamancılar İş Merkezi, Gülbahar Mah. Salih Tozan Sok.
No:18 B Blok Esentepe - Şişli 34394 İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Taraflar arasında düzenlenen tapuya şerh edilmiş kira akdinin 4054 sayılı Kanun ve 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne aykırı olduğu iddiası.

30

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 4.11.2009 tarih ve 7852 sayı ile intikal eden şikayet başvurusunda öne sürülen iddiaların 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde incelenmesi sonucu düzenlenen 3.12.2009 tarih ve 2009-1-147/İİ-09-HU sayılı İlk İnceleme Raporu, 7.12.2009 tarih ve REK.0.05.00.00-110/278 sayılı Başkanlık önergesi ile 09-58 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet başvurusunda özetle;

40

- Şikayetçinin babası ile şikayet edilen The Shell Company of Turkey Limited Türkiye Şubesi (Shell Türkiye Şubesi) arasında, şikayete konu gayrimenkul üzerinde 17.12.1990 tarihinden itibaren 20 yıl müddetle kira akdi şerh edildiği, bu kira sözleşmesiyle taraflar arasında bir bayilik sözleşmesinin de kurulduğu,
- Ancak bu bayilik ilişkisinin bir süre devam ettikten sonra son bulunduğu, istasyonun bir süre Shell Petrol A.Ş. tarafından, bir süre de Abaylar Akaryakıt Otomotiv ve Dış Ticaret Ltd. Şti. tarafından işletildiği,

50

- Şikayet edilen ve şu anda dağıtıcılık faaliyeti ve lisansı olmayan Shell Türkiye Şubesi'nin 1.12.1990 tarihli ve tapuya 17.12.1990 tarihinde şerh edilen kira anlaşmasındaki yetkisine dayalı olarak kira akdini Shell&Turcas Petrol A.Ş.'ye devrettiği,

ifade edilerek, 1.12.1990 tarihli kira sözleşmesinin 18.9.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ'de yer alan muafiyetten yararlanabileceğine, bu tarihten sonra sözleşmeye zorlanması halinde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde işlem yapılacağına karar verilmesi talep edilmektedir.

60

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

- Başvuru konusu akaryakıt istasyonuna ilişkin olarak yapılan ve esasını Shell Türkiye Şubesi'nin haklarını devralan Shell&Turcas Petrol A.Ş. lehine kira hakkı tanıyan sözleşmenin oluşturduğu dikey anlaşmanın 18.9.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ'de tanınan muafiyetten yararlandığı,
- Söz konusu dikey anlaşmanın her iki tarafın açık iradesi olmaksızın hukuken veya fiilen 18.9.2010 tarihini aşacak şekilde cebren uzatılmaya çalışılması halinde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde işlem tesis edilebileceği

70

ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

Rekabet Kurulunun konuyla ilgili olarak daha önce almış olduğu kararlar çerçevesinde, bayilik sözleşmeleri ile bu sözleşmelerde yer alan rekabet etmeme yükümlülüğü süresine etki eden intifa sözleşmeleri ve kira sözleşmelerinin tamamı tek bir dikey anlaşma olarak kabul edilmektedir. Bu dikey anlaşmalar ile bayiiye 5 yıldan uzun süreli rekabet yasağı getirilmesi söz konusu dikey ilişkiyi grup muafiyeti kapsamı dışına çıkarmaktadır.

80

Şikayet konusu olayda istasyonun bulunduğu gayrimenkul, şikayetçinin babası müteveffa Mehmet Girgin'e aittir. Adı geçen kişi ile Shell Türkiye Şubesi arasında 1.12.1990 tarihinde imzalanan 20 yıl süreli kira sözleşmesi ve sonrasında bu kira sözleşmesinin 17.12.1990 tarihinde tapuya şerh edilmesi sonucu Shell Türkiye Şubesi lehine ilgili gayrimenkul üzerinde 1.12.2010 yılına kadar sürecek bir kira hakkı tesis edilmiştir.¹ Shell Türkiye Şubesi ile müteveffa Mehmet Girgin arasında bayilik ilişkisi son bulana kadar bayilik sözleşmesi ve kira sözleşmesi bir bütünlük teşkil etmiştir. Bu noktada bayilik sözleşmesinin olmadığı durumlarda dağıtıcı ve kiraya verenler arasında 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında bir dikey ilişkiden söz edilip edilemeyeceği önem kazanmaktadır.

90

Süresi beş yılı aşan intifa, tapuya şerh edilmiş kira gibi sözleşmelerin 2002/2 sayılı Tebliğ'de tanınan muafiyetten yararlanamamasının nedeni, bu sözleşmelerin, "rekabet yasağı"nın süresini fiilen uzatmasıdır. Bu nedenle beş yıllık sürenin tespitinde, dağıtıcı ve bayi arasında kesintisiz olarak süregelen dikey ilişkinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Burada sözü edilen dikey ilişkiden murat, taraflar arasındaki bayilik, intifa hakkı, kira, emanet, kredi ve benzeri sözleşmelerden oluşan hukuki ve iktisadi

¹ Dosya mevcudundan malik Mehmet Girgin'in vefatıyla Mehmet Girgin'in bu anlaşmadan doğan haklarının, tüm kayıt ve şartları mahfuz olarak kanuni mirasçılara devrolunduğu anlaşılmaktadır.

100 ilişki bütünüdür. Bu bağlamda, sürenin belirlenmesinde taraflar arasında devam eden rekabet yasağına dayalı dikey ilişkiye başlangıç teşkil eden ilk anlaşmanın yapıldığı tarihin esas alınması gerekmektedir. Taraflar arasındaki rekabet yasağı içeren bayilik sözleşmesi ile birlikte intifa, tapuya şerh edilmiş kira gibi sözleşmelerin hepsinin aynı anda ortadan kalktığı tarih ise, rekabet yasağının sona erme tarihi olarak değerlendirilmelidir. Bayilik sözleşmesi sürmekteyken intifa ya da kira sözleşmelerinin sona erdirilmesi veya tam tersine, intifa veya kira sözleşmeleri sürmekteyken mevcut bayilik sözleşmesinin sona erdirilerek yeni bir bayilik sözleşmesi yapılması hallerinde, rekabet yasağı sona ermediğinden dikey ilişkinin de kesintiye uğramadığını kabul etmek gerekmektedir.

110 Bu açıklamalar çerçevesinde, bayilik sözleşmesi bulunmamasına rağmen ilgili gayrimenkulün malikleri ile Shell Türkiye Şubesi arasında 1990 yılında imzalanan 20 yıl süreli kira sözleşmesi ile başlayan dikey ilişkinin halen devam ettiği anlaşılmaktadır. Öte yandan, bu dikey ilişkinin 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde öngörülen beş yıllık süreyi aşar nitelikte rekabet etmeme yükümlülüğü içerdiği görülmektedir. Bununla birlikte, Rekabet Kurulunun akaryakıt sektörüne yönelik olarak daha önce almış olduğu kararlar çerçevesinde, 18.9.2005 tarihinden önce yapılmış olan ve bu tarih itibarıyla kalan süreleri beş yılı aşan anlaşmaların, 18.9.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanma ve uygulama süresi bulunmaktadır.

120 Bu bağlamda, Shell Türkiye Şubesi ile Mehmet Girgin'in kanuni mirasçıları arasındaki dikey ilişkiye esas teşkil eden kira sözleşmesinin 18.9.2005 tarihi itibarıyla kalan süresi 5 yılı aştığından, 18.9.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ'de belirtilen kapsamda olduğu ve grup muafiyetinden yararlandığı anlaşılmaktadır.

Öte yandan başvurunun daha sonradan üçüncü taraflarla yapılan yeni bayilik anlaşmaları açısından değerlendirilmesi kapsamında, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin (a) bendinde getirilen istisna çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Söz konusu istisna hükmü *malik ile dağıtıcı arasındaki ilişkinin en* 130 *baştan itibaren sadece intifa, kira vb. sözleşmeler şeklinde kurulması durumunda* rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin 5 yıl süre ile sınırlandırılmasının söz konusu olmayacağını düzenlemektedir. Bununla birlikte dosya konusu taraflar arasındaki ilişki, baştan itibaren sadece kira sözleşmesiyle sınırlı kalmayıp, taraflar arasında aynı zamanda bir bayilik ilişkisinin de kurulmuş olduğu görülmektedir. Bu bağlamda söz konusu anlaşmanın üçüncü taraflarla yapılan yeni bayilik anlaşmaları açısından değerlendirilmesi kapsamında, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin (a) bendinde getirilen istisna kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

140 J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre;

- 1- Başvuru konusu akaryakıt istasyonuna ilişkin olarak yapılan ve esasını The Shell Company of Turkey Limited Türkiye Şubesi'nin haklarını devralan Shell&Turcas Petrol A.Ş. lehine intifa hakkı tesis eden sözleşmenin oluşturduğu dikey anlaşmanın 18.9.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına,

09-58/1394-363

2- Söz konusu dikey anlaşmanın her iki tarafın açık iradesi olmaksızın hukuken veya fiilen 18.9.2010 tarihini aşacak şekilde cebren uzatılmaya çalışılması halinde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde işlem tesis edileceği hususunun taraflara bildirilmesine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.